

LEONYID LENCSE

Baráti szívesség

A városka nedves utcáit heves szél paskolja, tépdesi a fiatal nyírfák csupasz ágairól az utolsó elszáradt leveleket. Dúzzadt felhők vonulnak nyugat felé. Hol esik az eső, hol abba marad, olyan, mintha avított öntözőkannából hullatnák a vizet apró csöppekben, unalmasan. A vásártéren térdig áll a sár, de a kolhoz teázója meleg, száraz és viszonylag tiszta.

Duszja, a kacér, pirosposztag ruhataroslány figyelmezteti a betérorokot: „Polgártársak, adják be a felső holmikat! Tisztítsák le a cipőjüket! Van seprőnk, kefének.”

A polgártársak engedelmesen átadják Duszjának nedves vattakabátjukat, zekéjüket, felöltőjüket, letisztítják csizmájukról a rátapadt sárcsomókat. Majd a tűkörnél rendbe szedve hajzatukat (akinek ilyen nincs, letörten simítja végig kopasz fejét) lépnek be a terembe.

A nyirkosság után kellemes üdögélni a melegben, fehér, hasas teáskannából a teát kiönteni, vagy kevés vodkát kérni és harapni hozzá valamit, hallgatni a gramofont, újságot olvasni, elbeszélgetni egy rendes emberrel az életről. A teázó mindig zsúfolt. Nevetgélés hallatszik, záporoznak a tréfák, lármáznak. A pulton álló gramofonból tenorhang dalol szívet bűvölő szép szomorúsággal:

A nyírről halkan, súlytalan
A rőt levél leszáll,
s egy régi, ismert valcerdal
zeng a harmonikán...

Élesebb, tömör, széles vállú, bajszos férfi ül a kályha mellett váll-lap nélküli katonazubbonyban. Mellén három érdemérem és a Dicsőség-érdemrend. Arca piros, izzadt, kidagad a nagy éneklésben. Látszik, nagyon messzire vitte a dal ebből a teremből.

Börzekés, cigányképű, keszeg, alacsony férfi lép az asztalához, zekéje, akár a sofőröké. Leül a szabad székre, közönyös, futó pillantást vet a bajszos ábrándozó arcára, és hirtelen vidám fény gyűl ki összehúzott, zöld macskaszemében.

— Hé, barátom — szól hozzá kis szünet után. — Térj magadhoz! Nem ihatsz meg egymagadban minden vodkát, nem hallgathatsz meg egymagadban minden nótát.

A bajszos összerезzen, oldalt fordul.

— Mi kell?

— Pontosan nem tudnám meghatározni. Egyszerűen csak az, hogy nézem, nézem a te bajszos, meglehetősen szimpatikus pofaberendezésedet, de képtelen vagyok visszaemlékezni, hol is láttam? Nézz az enyémre — talán te emlékszel.

A bajszos komolyan, figyelmesen nézi a börzekés, vidám, alacsony férfi mosolygós, cigányos arcát.

— Ismerős a képed nekem is, kétségkívül — mondja ugyancsak barátságos hangon —, de én sem tudom, honnan ismerlek.

— A szituáció érdekes. Hát akkor rajta, töltsük ki a kérdőíveket. Vezetéknév, utónév, családnév?

— Nyikitov Luka Petrovics — jelenti katonásan a bajszos.

— Nyikitov? Semmit nem mond nekem a vezetéknéved. A Luka Petrovics sem. Engemet Donykin Jakov Nyilicsnek hívnak. Mond neked valamit ez a pompás vezetéknév?

— Donykin? — A bajszos megrántja hatalmas vállát. — Mintha mondana is valamit, meg nem is. Hová valószínűleg?

— Én a Néva partján születtem — szavalja érzéssel Donykin, Puskin után szabadon. — Tán ön is ott született vagy élte életét, barátom...

— Nem, én Szuzdal mellett éltem. Vetkino faluban. A kollektivizálás elsősülöttje kolhozban. Hallottál róla?

— Nem én. Most hol dolgozol?

— Itt a járásban. Ácsmunkán. Új házikókat ácsolok a szövetkezetnek.

— Értem. Én sofőr vagyok az erdőgazdaságban, száz kilométerre innen. Jártál már nálunk?

— Nem én. Merre harcoltál?

— Az Első Ukrán Fronton. Harckocsizóként. Miután kigyógyultam a sebesülésből, egy tábornokot fuvaroztam. Hát te?

— Első Belorusz Front. Utász voltam. A háború napszámosa.

— Hol is találkozhattunk mi, te háborús napszámos?

— Nem tudom. Lehet, hogy találkoztunk valahol. Jókora felfordulás volt. Figyelj csak, Donykin! Talán

VIKTOR SZOSZNORA

ÉGJ LE, NAPVILÁGÚ FÁKLYÁM...

Égj le, napvilágú fáklyám, égj le már!
Voltakat s a holtakat siratni kár!

Cigánylányok, kocsmák, dinomdánomok,
három trojkám —
borfolyó partján robog.

Három trojka — sár a sorsom, siralom,
három holló gubbaszt mindhárom bakon.

Milyen karaván ez, milyen hallali?
Többől tépett fejeget visz, jó öreg.
Szemüket a holló csőre vájta ki,
gödrükön zöld lámpás lángja szédeleg.

Minden lámpás — zölden égő bánatom!
Szép mesét szőj, lenge lányka, hallgatom,
hogyan lett a svábbogárból cinege,
sárkányhátan hogy röpült el messzire...

Múlj mulatva, én utolsó bánatom,
hazám-hazám, annak is csak hült helye!

Oroszból fordította: BAKA ISTVAN

egyazon kórházi szobában fekvődtünk?

Visszaemlékeztek a kórházakra, amelyekben sebeiket gyógyították a háború idején, de ezek mind más és más kórházak voltak. Végül a vidám Donykin nem bírta tovább cernával:

— Javallom a vita megszüntetését, és egy fél lityi igénylését emlékezőtehetségünk felrészítése céljából.

— Frissítettem én már eleget — mondta zavartan Nyikitov.

— Úgy látszik, mégis sikerült kiszáradni a te harcos memóriádnak, utász — szól Donykin, elkapva a tovaröppenő pincérlány húsos könyökét: — Rendelni szeretnék!

A pincérlány már kezdte felvenni Donykin rendelését, amikor asztalukhoz lépett egy jól megtermett ember, kőkemény sátorlapköpenyben, amelyből zajosan koppan a padlóra az esővíz. Mintha hordóból jött volna a dühös basszushang, amelyen megszólalt:

— Téged kereslek, Donykin, te meg itt iszogatsz. Írd alá az utalványt!

Papírt és tintaceruzát lökött az asztalra. Donykin aláírta a nevét. Nyikitov nézte a cikornyás, kacskaringós aláírást, és hirtelen felderült. Széles mosollyal pillantott asztaltársára:

— Végre emlékszem rád, Donykin! Együtt írtuk fel a nevünket a berlini Reichstag falára. Még baráti szívességet is nyújtottam neked, „a bajtársiasság jegyében”. Emlékszel?

A sofőr nézi az ácsot, az ő arca is felderül.

— Ez az — kiáltja, és felugrik —, így igaz. — Majd a sátorlapköpenyes felé fordulva, sietősen magyarázni kezdi: — Amikor elfoglaltuk Berlint, sokan írtuk rá a nevünket a Reichstagra. A természet azonban kibabrált velem, ami a természetet illeti, tudod, akkorácska vagyok, mint egy Babszem Jankó. „Ajjaj, Donykin — gondoltam —, a te történelmi aláírásod mindenkinél alacsonyabban lesz.” Ekkor jön ez az utász, ő már odaírta a nevét. „Segíts, mondom neki, a bajtársiasság jegyében. Hadd állók a válladra”.

— Szét is taposta csizmával a fületem — mondta gyermeki mosollyal az ács. — Aztán fölírtá a nevét mindenkinél magasabbra. Donykin, Donykin! Hogyan is röpülhetett ki ez a név a fejből?

A köpönyeges férfi nevetve távozott. Nyikitov és Donykin maradt, és sokáig emlékezett a dicsőséges májusi napokra a feldúlt Berlinben, ahová a szövevényes katonasors vitte el őket.

Eztán a sofőr így szólt, poharát megemelve:

— Igyunk, utász, az orosz katonai erényekre, a munkánkra... Ha egy nagyokos megint a mi szovjet földünkre törne, veled együtt újra odabiggyesztjük a nevünket, ahova köll...

Koccintottak, ittak rá. A terem zúgott, nevetgélés hallatszott, záporoztak a tréfák, a pulton álló gramofonlemezeiről tovább is szívet bűvölő szép szomorúsággal dalolt az énekes.

Oroszból fordította:
PETŐ MIKLÓS

BALOGH LAJOS RAJZA

